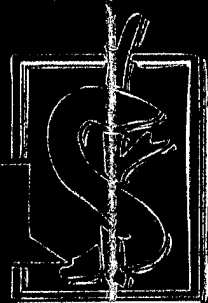

medicus

ИНФОРМАТИВЕН ГЛАСНИК НА ЈАВНОТО ЗДРАВСТВО - ШТИП, ГОДИНА 10, БРОЈ 22, 2015

КОЛКУ Е БЕЗБЕДНА ВАШАТА ХРАНА?

ШТИПСКАТА КЛИНИЧКА БОЛНИЦА СО НАЈГОЛЕМИ ДОСТИГНУВАЊА ОД ОБЛАСТА НА ФИНАНСИИТЕ

СПЕЦИЈАЛЕН ПРИЛОГ: ЗДРАВА ИСХРАНА

МОЌТА НА ЕМПАТИЈАТА И ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

СВЕТСКИ ДЕН НА ЗДРАВЈЕТО 2015

#safefood | www.who.int/whd/food-safety

**World Health
Organization**

medicus

СОДРЖИНА

АКРЕДИТАЦИЈА НА БОЛНИЦИТЕ	4
БЕЗБЕДНА ХРАНА.....	6
25 ГОДИНИ - КАБИНЕТ ЗА ДИГЕСТИВНА ЕНДОСКОПИЈА.....	8
МОКТА НА ЕМПАТИЈАТА И ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА.....	9
ПРИМЕНА НА АЛВАРАДО СКОР ВО ДИЈАГНОСТИКАТА НА АКУТНО ВОСПАЛЕНИЕ НА СЛЕПО ЦРЕВО - АПЕНДИЦИТИС АКУТА	12
ЈУВЕНИЛЕН АНКИЛОЗИРАЧКИ СПОНДИЛИТ	14
АСПЕКТИ НА СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА НАРКОМАНИЈАТА ..	16
ДЕФОРМИТЕТИ НА 'РБЕТНИОТ СТОЛБ КАЈ ДЕЦАТА И НИВНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА И ТРЕТМАН ВО ОПШТИНА ШТИП ВО ПЕРИОД 2010- 2013 ГОДИНА.....	18
РЕТРОСТЕРНАЛНА СТРУМА – ДИЈАГНОСТИЧКИ ПРОЦЕДУРИ	20
СПЕЦИЈАЛЕН ПРИЛОГ: ЗДРАВА ИСХРАНА	
ИСХРАНА ЗА ВРЕМЕ НА БРЕМЕНОСТА	21
ИСХРАНА ВО ДЕТСКАТА ВОЗРАСТ	24
ДИЕТАЛНИ НАВИКИ И ПРАВИЛНА ИСХРАНА КАЈ ДОЕНЧИЊАТА	26
ЗНАЧЕЊЕТО НА РАСТИТЕЛНИТЕ ВЛАКНА ЗА ЗДРАВЈЕТО.....	28
УПОТРЕБА НА АДТИВИТЕ ВО ПРЕХРАМБЕНИТЕ ПРОИЗВОДИ.....	30
ИСХРАНАТА КАКО ФАКТОР ЗА УБАВА НАСМЕВКА.....	32
ЗАСТАПЕНОСТ НА ОСТЕОПОРОЗАТА ВО ОПШТИНА КУМАНОВО ЗА ПЕРИОДОТ ОД 2007 ДО 2013 ГОДИНА, И НЕЈЗИНА ПРЕВЕНЦИЈА И РЕХАБИЛИТАЦИЈА	34
ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ДИШЕН ПАТ ВО ТЕК НА ОПШТА АНЕСТЕЗИЈА.....	36
ЛЕКУВАЊЕ СО АКУПРЕСУРА И ТРАДИЦИОНАЛНА КИНЕСКА МАСАЖА	37
ВАЖНОСТ НА ПОДГОТОВКАТА НА ВЕШТАЧКИТЕ ЗАБИ ЗА ПОСТИГНУВАЊЕ СТАБИЛНА ВРСКА СО ПРОТЕЗНОТО СЕДЛО.....	39
ЦИРКОНИУМ КЕРАМИКА ЗА СОВРЕМЕНИ ДЕНТАЛНИ НАДОМЕСТОЦИ.....	40
ЗНАЧЕЊЕ НА АКРЕДИТАЦИЈА НА ПОСТАПКИТЕ ЗА МИКРОБИОЛОШКО ИСПИТУВАЊЕ НА КОЛИФОРМНИ БАКТЕРИИ ВО ВОДА ЗА ПИЕЊЕ.....	41
УПАТСТВО ЗА АВТОРИТЕ НА ТРУДОВИ.....	42

medicus

Информативен гласник на
ЈАВНОТО ЗДРАВСТВО - ШТИП ГОДИНА 10 БРОЈ 22, 2015 година
e-mail: marinasuma@yahoo.com

Издавач: ЈЗУ Клиничка болница - Штип
Уредник: м-р Марина Шуманска

Рецензент: проф. д-р мед. сци. Елизабета Зисовска
Редакција: прим. д-р Стојче Василева, прим. д-р Зоран Живков,
прим. м-р Билјана Лазарова, асс. д-р Гордана Камчева, д-р Марина Гацова,
м-р Наталија Дечовски, дипл. правник Мирче Панев,
дипл. проф. Марина Шуманска, дипл. проф. Лидија Миленкоска,
м-р Павлина Николовска, д-р сци. Невенка Величкова

Печати: Европа 92 - Кочани

Тираж: 300 примероци

ЦИРКОНИУМ КЕРАМИКА ЗА СОВРЕМЕНИ ДЕНТАЛНИ НАДОМЕСТОЦИ

д-р Митевски Кирил, д-р Ковачевска Ивона

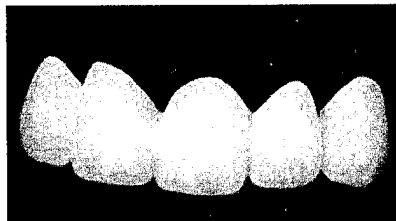
Стоматологија како научна и професионална дисциплина се развива од ден на ден и во голема мера допринесува за развојот на стоматолошките материјали и нивната технологија. Компјутерската технологија станува дел од секојдневниот живот на современиот човек, а со тоа иста неминовно станува дел и од денталната медицина. Следејќи ги светските трендови во денталната реконструктивна протетика која се занимава и со изработка на фиксни протетски надоместоци, слободно може да кажеме дека сегашноста и блиската иднина му отстапува место на циркониумот, кој се повеќе ја истиснува метал-керамиката.

Основна задача на денталните надоместоци е да се постигне колку што е возможно поприродна боја и естетика, а во таа насока, производителите на заботехнички материјали со совршување на постоечките и добивање на нови што поквалитетни производи за да се задоволат барањата и потребите на забниот техничар, стоматологот и пациентот. Недостатоците на метал-керамичките надоместоци како што се:

- недоволна трансмисија на светлоста, намалена транспарентност и зголемена рефлексија која се должи на присуството на металот;
- прозирање на металниот раб низ керамиката
- можност за појава на корозивни процеси со постоење на различни метали во устата, осетливост на пациентот на некои метали и појава во некои случаи на плак на металот односно на керамиката, претставуваат само дел од причините истите да бидат заменети со циркониумска керамика.

ЦИРКОНИУМ ДИОКСИД (ZRO₂)

Циркониум претставува сиво – бел блескав метал кој може да достигне сиво – црна боја кога е во прашкаста козистенција. Поседува голема цврстина висока издржливост на истегнување, и отпорност кон корозија. Во природата не може да се најде како чист оксид и се добива од извори како цирконат и баделит по хемиски пат. Цирконатот содржи повеќе циркони-

ум диоксид и е побогат, но е и помалку чист, па потребна е значително поголема обработка за да се добие истиот.

Керамичките материјали врз база на циркониум диоксид редовно се употребуваат во машинската индустрија како во производството на алати за сечење, сензори за гас и сл. За да ги задоволат структурните барања, циркониум диоксидот се меша со стабилизатори за да достигне цврстина и да не се крши. Биокерамиката која што се употребува во медицинската и денталната нега е добиена од структурни материјали користени во воената и воздухопловната индустрија, кои биле изменети за да бидат биокompatibilни. Зависно од степенот на исполираност на изработената конструкција, керамиката спречува наталожување на наслаги и дентален плак создавајќи погодна средина за гингивалните ткива.

Особини на циркониум денталните надоместоци

За формирање и изработка на денталните надоместоци се користат блокови од циркониум диоксид, кои со брусење и синтерување на висока температура се дизајнираат. Машинската обработка со помош на CAD/CAM системите кај не синтерувани блокови, започнува со 25%-30% поголеми димензии на надоместокот, за да последователно, со синтерувањето ги добие саканите димензии, обликот и формата на дефинитивниот протетски надоместок. Крајното синтерување се реализира на температура од 1350-1550°C. Вака дизајнираните надоместоци манифестираат големо количество на моноклинички циркониум, како резултат на компресија причинета од машинската обработка, и појава на микроруптури на површината и деградација на ниски температури. Во последно време за производство

на керамички блокови со поголема истрајност и стабилност при високи температури и во услови на влага, производителите воведуваат и мали количини на глина.

Оптички особини – Керамичките системи кои се користат во стоматологијата мора да имаат соодветна трансплуцентност за да се постигне добра забна естетика и адекватна цврстина при жвакање. Инфраструктурите од циркониум диоксид добро ги прекриваат затемнетите површини со нивното соодветно ниво на прозирност, исто така дозволуваат контролирана трансплуценција по полирањето поради нивната хомогеност и висока густина.

Циркониум диоксидот има висок повратен индекс, низок коефициент на апсорпција и висока непроѕирност во видливиот и инфрацрвениот спектар. Така овој материјал не може да се користи за изработка на реставрација сам по себе. Поради неговата непроѕирност и денешните технологии за обработка, тој мора да биде покриен со трансплуцентна керамика која прикажува особини кои личат на природни заби.

Замената на инфраструктурата на металните дентални надоместоци, и совршувањето на керамичките структури придонесува на зголемување на нивната популарност во стоматологијата.

Циркониум диоксидот со своите впечатливи особини се појавува како поволен и ветувачки материјал во денталните дисциплини пред се заради високата биокompatibilност, неговите биолошки, механички и оптички карактеристики кои со сигурност ја забрзаа неговата употреба во CAD/CAM технологијата за фиксни дентални протетски реконструкции.

Користена литература

1. Bronson MR, Lindquist TJ, Dawson D(2005). *Clinical acceptability of crown margins versus marginal gaps as determined by pre-doctoral students and prosthodontists. J Prosthodont*;14:226-32.
2. Coli, P and Karlsson, S. (2004) *Fit of a new pressure-sintered zirconium dioxide coping. Int J Prosthodont.*; 17: 59–64 и други.